

LISTY LISTY

***

Drogi Rafale,

pragniemy podziękować za Twoją znakomitą prezentację, z którą mogło zapoznać się kierownictwo Anti-Defamation League (ADL) w czasie ostatniego pobytu w Polsce. Nasza delegacja była niezwykle poruszona Twoim zaangażowaniem w walkę z antysemityzmem, nienawiścią i uprzedzeniami występującymi w różnych formach. Wykład o zawiłościach współczesnego antysemityzmu w Polsce oraz wyzwaniu, które stawia przed polskim społeczeństwem konfrontacja z własną przeszłością, był dla nas bardzo pouczający. Doceniamy pracę, jaką wykonujesz, i jesteśmy pewni, że gdyby było więcej ludzi takich jak Ty, świat stałby się lepszym miejscem.

Spotkanie z Tobą sprawiło nam wielką przyjemność i chcielibyśmy wyrazić podziękowania za towarzyszenie nam w czasie pobytu w Polsce. Z nadzieją patrzymy na dalszą współpracę w najbliższej przyszłości.

Serdeczne pozdrowienia,

ABRAHAM H. FOXMAN
dyrektor naczelny ADL

***

Drogi Marcinie,

chciałbym Ci podziękować za niezwykle ważną pracę, jaką wykonałeś podczas pisania *Brunatnej Księgi*.

Będąc ofiarą brutalnego rasistowskiego napadu, miałem nadzieję, że pewnego dnia ktoś naświetli przerażające praktyki takich grup. Dziękuję Bogu, że udało mi się przeżyć.

Z radością przyglądam się Twoim działaniom. Jestem szczęśliwy, że są jeszcze tacy dobrzy ludzie. Jeszcze raz dziękuję za świetną robotę!

Niech Bóg Cię błogosławi. Najlepsze życzenia,

LEO BHEBHE
Manager
Solution Development
Nokia Siemens Networks, Finlandia

***

Szanowny Panie,

dostałem od Stowarzyszenia „NIGDY WIĘCEJ” ogromnych rozmiarów *Brunatną Księgę*. Niewątpliwie przesyłkę tę zawdzięczam Panu, a więc na Pańskie ręce kieruję słowa podziękowania. Imponuje wieloletnia konsekwencja oraz niezwykła praca, a jednej i drugiej wymagało sporządzenie takiego dzieła. Jest to kronika smutna, ale jakże potrzebna. Kiedy się ją wertuje, nie można mieć wątpliwości co do rozmiarów i zasięgu zjawiska w naszym kraju.

Raz jeszcze dziękuję.

Łączę słowa uszanowania i pozdrowienia,
prof. MICHAŁ GŁOWIŃSKI

***

Drodzy członkowie GAN,

Wasze działania są fantastyczne i popieram Was z całego serca. Praca, jaką wykonujecie, jest niesamowicie ważna – trzeba raz na zawsze wykorzenić faszyzm i rasizm.

Mieszkam w Polsce, ale piszę po angielsku, ponieważ nie radzę sobie z polskim najlepiej (urodziłam się w Londynie).

Apelujecie, żeby zgłaszać incydenty o podłożu rasistowskim – wiem, że czasem dochodzi do napaści i pobić na tym tle. Jednakże najbardziej zaskoczyła mnie powszechność w języku polskim wyrażen takich jak: „parszywy Żyd”; „kochajmy się jak bracia, ale liczymy się jak Żydzi”. Nie wspomnę o sformułowaniach ubliżających ludziom o ciemnym kolorze skóry... Wyrażenia te weszły na stałe do języka polskiego i gdy zwracałam na nie uwagę ludziom, odpowiadali, że nie są szkodliwe, a wręcz zabawne! Uważam, że należy reagować na przejawy rasizmu w języku, ponieważ wzmacniają one negatywny wizerunek „innych”. Nie możemy zapomnieć, jakie niebezpieczeństwa niesie ze sobą język nienawiści (by przywołać przykład propagandy **Goebbelsa** i **Streichera** w nazistowskich Niemczech).

Czy moglibyście się tym zająć?

Gorąco pozdrawiam,

WANDA ŁUCZAK-WOJSZWIŁO

***

Panie Marcinie,

wyrażam najwyższe uznanie dla Waszej działalności. Otrzymałem niedawno egzemplarz *Brunatnej Księgi*. Pokazałem je znajomej aktywistce żydowskiej. Wielkie wrażenie wywarł na niej fakt, że organizacja nieżydowska w kraju, w którym prawie nie ma Żydów, zadała sobie tyle trudu, by dokumentować i zwalczać przejawy nietolerancji, neonazizmu, ksenofobii i antysemityzmu.

Jakiś czas temu uczestniczyłem również w spotkaniu z rabinem Michaeliem Schudrichem. Podczas przemówienia wskazał na dwie organizacje prowadzące w Polsce taką działalność: Stowarzyszenie „NIGDY WIĘCEJ” oraz Otwartą Rzeczpospolitą. Na sali znajdowało się wtedy około 350 osób, w większości Żydów. Prezentowanie ludzi takich jak Wy i działań takich jak Wasze to najlepsza promocja Polski – zamiast upierania się przy tezie, że antysemityzmu u nas nie ma.

Na koniec chciałbym się czymś pochwalić. Miesiąc temu otrzymałem Polski Krzyż Zasługi za budowanie porozumienia pomiędzy Polakami i Żydami w Kanadzie. Szczegóły na www.pjhftoronto.ca. Bardzo się cieszę, że władze demokratycznej Polski podzielają cele, które są mi drogą i które przyświecają działalności naszej fundacji.

Pozdrawiam serdecznie całą redakcję,

PIOTR JASSEM
prezes The Polish-Jewish
Heritage Foundation of Canada

***

Dzień dobry

Właściwie to tylko chciałem podziękować za Waszą pracę, także za najnowszą akcję mającą na celu usunięcie z **Allegro** aukcji o charakterze rasistowskim. Jestem osobą pochodzenia żydowskiego. Zmorą mego dzieciństwa były rodzinne opowieści o obozach koncentracyjnych: Auschwitz, Buchenwald, Mauthausen, Ravensbrück – w których, poza moim ojcem, znalazła się większość mych ciotek, wujów, kuzynów. Łękiem napawały mnie już same te nazwy, zaś rodzinne historie przyprawiły o bezsenne noce. W szkole nie przeczytałem ani jednej książki o tematyce obozowej z lektur obowiązkowych (za co zwykle dostawałem dwóję; w latach 60. i 70. nie było nowoczesnej psychologii i nie znano pojęcia rodzinnej traumy). Po zorganizowanej przez szkołę wycieczce do Muzeum Auschwitz (w połowie uciekłem i czekałem na klasę na zewnątrz) chorowałem przez długi czas.

Mam też w pamięci rok 1968 – przez wiele tygodni siedzieliśmy z rodziną na walizkach, a ja – wówczas ośmiolatek – nie bardzo wiedziałem, o co w tym wszystkim chodzi. Pojawiało się tylko dręczące pytanie: Dlaczego musimy wyjechać? Słyszałem wtedy banalne odpowiedzi ze strony dorosłych: Bo tak trzeba. Nikt nie potrafił mi tego wyjaśnić. Te pełne napięcia dni odbiły się na moim zdrowiu (z nerwicy wegetatywnej, która wówczas się zaczęła, nie wyleczyłem się do dziś).

W latach 70. jako nastolatek dałem się ponieść ogólnościwiatowej fali entuzjazmu i uwierzyłem, że wojny to przeszłość, że obozy koncentracyjne to historia, że ludzkość zmądrzała, że nigdy więcej... Przystałem się bać zagłady... Co prawda, konflikty zbrojne wciąż wybuchały, ale zdarzały się poza Europą w „mało cywilizowanych”, jak wówczas sądziłem, krajach. Koszmar wrócił wraz z rozpadem Jugosławii, gdzie zabijano między innymi za pochodzenie i religię (w samej tylko Bośni zginęło ponad 100 tysięcy ludzi!).

Dziś, mając 49 lat i śledząc konflikty zbrojne na świecie, jestem przerażony. Jednak wierzę, że wspólne działania organizacji właśnie takich jak Wasza pozwolą wraz z upływem czasu wyeliminować zło, które może doprowadzić do tragedii. Duża to praca, bardzo duża, ale stare przysłowie mawia: Podróż na tysiąc mil zaczyna się od pierwszego kroku.

Powodzenia!

Z wyrazami największego szacunku,

JERZY ANDRZEJ MASŁOWSKI
www.maslowski.com.pl

***

Witam serdecznie!

Już dawno miałem do Państwa napisać, aż wreszcie zmobilizowała mnie lektura ostatniego numeru Waszego pisma, które jest wprost rewelacyjne. Powiem wprost, robicie cholernie dobrą robotę! Niestety, w naszym kraju zbyt rzadko podejmuje się

podobne działania. To przykre, że w Polsce, która tak wiele wycierpiała ze strony hitleryzmu, aktywna postawa sprzeciwu wobec tej nawracającej ideologii i związanych z nią zachowań napotyka nieraz na spore trudności. Do furii doprowadza mnie na przykład sytuacja opisana przez jednego z Waszych czytelników, kiedy dyrekcja lokalnego MOK-u twórczość neonazistów z Saltusa nazywa... „prawdziwym patriotyzmem”.

Nie znalazłem dotąd w piśmie informacji o dwóch sprawach. Pierwsza z nich to strona internetowa **Conservative Punk**. Powiem szczerze, że brak wzmianki na ten temat tłumaczy sobie tylko Waszą niechęcią do robienia im reklamy. Wielokrotnie w jawny sposób propagowano na niej antysemityzm i rasizm. Promuje się tam zespoły kryptofaszystowskie, zarówno te starsze i już dobrze znane (**Honor Legion**), jak i – że tak to ujmę – nowej generacji (**Prawy Prosty, The Gits, Awantura** czy **Contra Boys**). Są to kapele tworzone przez ludzi z kręgów ns-skins, którzy po okresie popularności street punk (głównie dzięki antyrasistowskiemu Analogs) próbują dalej grać w tym nurcie, przemycając niebezpieczne treści. Samo forum CP/DP aż kipi od nietolerancji, seksizmu, antysemityzmu, negowania Holokaustu, naśmiewania się z inności (ostra islamofobia!). Liczę na jakąś interwencję z Waszej strony.

Druga sprawa została niejako poruszona w ostatnim numerze pisma w wywiadzie z Pawłem Bolkiem, w którym wspomina on o Polskiej Partii Pracy. Z tego, co udało mi się dostrzec, jej statut zawiera pochwałę wartości lewicowych, socjaldemokratycznych. Tymczasem w szeregach tego ugrupowania znajduje się wielu nazi-skinów oraz byłych członków ZChN i KPN. Kilka lat temu partia była promowana na łamach skrajnie prawicowego „**Szczerbca**” (pisywał tam również jej przywódca, śp. **Daniel Podrzycki**).

Mam nadzieję, że poruszenie obydwu drażliwych tematów. To bardzo ważne, żeby obnażać wszelkie przejawy faszyzmu. Nawet jeśli czai się tam, gdzie się tego nie spodziewamy – jak wewnątrz ruchu punk czy w partii lewicowej.

Pozdrawiam i jeszcze raz gratuluje!

M. R.

(imię i nazwisko
do wiadomości redakcji)

* * *

Cześć

Zwróciłam kiedyś uwagę małodatom jaramącym się hip hopem, że nie powinni mówić per „Murzyn” do ludzi i o ludziach o ciemnej skórze, to nawet nie mieli odwagi ze mną pogadać. Dla nich jest wporzo mówić „murzyńskie getta” – tak nawiązała nawet Bogna Świątkowska.

Nie zgadzam się na traktowanie Czarnych ludzi z góry – że to takie fajne Murzynki, co to hip hop wymyślili, a ich kultura to jakaś głupawa kultura dla ubogich. Mnie to boli, bo to jest rasizm wobec nas, ubogich – czy my ze slumsów jesteśmy gorsi od bogatych?

Chodzi o pogardę. Pogardzasz białymi ze slumsów, to później masz w dupie „Murzynów z getta”. Ludzie nie kumają, że sami są Murzynami, bo Murzyn to niewolnik! A podobno apartheid się skończył – nie zauważyłam! Czarni to po prostu ludzie o czarnej skórze. Czarny nie jest kolorowy, bo jest tylko Czarny – biali tego nie kumają. My jesteśmy kolorowi, bo mimo że białasy, to latamy na solaria i na plażę, żeby zmienić se kolorek skóry, bo błądy jest brzydki!

Chciałam też powiedzieć, że jeżeli ludzie znani głupio się odnoszą do kogokolwiek, to jest kicha. Oni tylko deklarują, że działają w imię słusznej sprawy, aha! Nie ma polskiego rapera czy raperki, który by naprawdę nawinał o rasizmie, o tym, jak naprawdę traktujemy inne rasy, narodowości, że być kobietą w Polsce czy Czarnym w Polsce to ciężka sprawa.

Gdybym nie wyrzuciła swoich tekstów, to bym wszystkim pokazała, że o takich sprawach da się pisać. Niekoniecznie w prosty sposób.

Pozdrawiam,

BABCIA CZESIA